

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Sendikalar Ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu İle 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi, gerekçesiyle ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz. 27.12.2022

Erkan BAŞ
İstanbul Milletvekili

Saliha Sera KADIGİL SÜTLÜ
İstanbul Milletvekili

Ahmet ŞİK
İstanbul Milletvekili

Barış Atay MENGÜLLÜOĞLU
Hatay Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe	
Tarih: 28 Aralık 2022		Esas No: 2/4804

T.C. TBMM KADINLAR VE KALKINMA BAKANLIĞI
27 Aralık 2022
Nömrəsi:

TBMM GENEL EVRAK
27 Aralık 2022
No: 1141045

GENEL GEREKÇE

08.09.1999 tarihinde çıkarılan 4447 sayılı Kanun ile milyonlarca yurttaşımız için emeklilikte yaşa takılma sorunu yaratılmış; üzerinden geçen 23 yıla karşın yurttaşlarımızın sorunlarına kalıcı, emeklilik hakkını gözetken bir çözüm bulunamamıştır. 8 Eylül 1999 öncesi çalışanların emeklilikte yaşa takılma sorunu akut bir sorundur. Milyonlarca yurttaşımız farklı koşullarda işe girdikleri için kazanılmış haklarında ciddi kayıplar yaşamışlardır. Bu sebeple birinci kuşak Emeklilikte Yaşa Takılanlar sorunu daha büyük mağduriyetler yaşanmadan çözümlenmelidir. Ancak sadece 8 Eylül 1999 öncesiyle sınırlı kalacak bir çözüm ciddi bir dengesizlik ve haksızlık ortaya çıkmış olacaktır. Teklifimiz, yalnızca 8 Eylül 1999 tarihi öncesi için değil, 9/9/1999 ile 1/1/2035 tarihleri arasında (bu tarihler dâhil) sigorta başlangıcı olan yurttaşlarımızın emeklilik hakları doğrultusunda, yaş koşullarını adil ve uygulanabilir bir şekilde yeniden düzenlemektedir. Emeklilik hakkının kazanımını Eylül 1999 öncesi ve sonrası için çözmeyi amaçlayan teklifimiz aynı zamanda Türkiye’de emeklilik alanına ilişkin en az EYT kadar esaslı başka sorunlara da çözüm önerisi getirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda bu teklifimiz, emekli aylıklarının hesaplama koşullarının değiştirilmesini; aynı koşullarda prim yatırıp ve çalışıp farklı emekli aylığı alanlar arasındaki farkların giderilmesini ve intibak düzenlenmesini getirmektedir.

Milyonlarca yurttaşımız için bir alım gücü krizine dönüşmüş olan yüksek enflasyon sorunu, ücret gelirlerini erittiği kadar, milyonlarca yurttaşımızın emekli aylığını da pula çevirmiştir. 2008 yılında yapılan Kanun değişikliği, emekli aylıklarının alt sınırını kaldırmıştı. Teklifimiz, emekli aylığı alt sınırını geri getirmekte ve bu alt sınırı asgari ücret olarak belirlemektedir. Buna ek olarak, yine 2008 yılında kanun değişikliği öncesinde emekli aylığı hesaplaması yapılırken sigortalının prim ödemelerine ek olarak enflasyon ve büyüme oranları da hesaba dahil ediliyordu ancak 2008 değişikliği ile refah payı yalnızca ve yalnızca 1/3 oranın hesaba dahil edilmektedir. Başka bir deyişle, emekli aylıklarının milli gelir artışından alacağı pay %100’den %30’a düşürülmüştür. Yıllar içerisinde pula dönen emekli aylıkları karşısında AKP hükümetleri, hazine destekleriyle birlikte “asgari emekli aylığı” açıklamaya başlamak zorunda kalmıştır. Asgari ücreti emekli aylığının alt sınırı olarak tanımlayan bu Kanun teklifi aynı zamanda emekli aylığı artışlarında enflasyon ve büyümenin %100 oranında hesaba dahil edilmesini sağlamakta; emekli aylıklarının enflasyon karşısında korunmasını sağlamakta ve emekli yurttaşlarımızın refah payını artırmaktadır.

Türkiye İşçi Partisi, emekliler de dahil olmak üzere tüm emekçilerin haklarını aramaları için sendikaları güçlü ve etkili örgütlenme biçimleri olarak görmekte; tüm emekçilerle birlikte, emeklilerin de sendikalı olmalarını temel bir hak olarak tanımlamaktadır. Bu noktada teklifimiz ile emekliler sendikalaşma hakkına kavuşmasının, örgütlenme ve haklarını aramalarının önu tamamen açılmaktadır.

Teklifimiz son olarak, alt işverene bağlı iş yerlerinde iş sözleşmesi ile çalışırken kamuya geçen çalışanların kendi iradeleri dışında emekli edilmelerine sebep olan düzenlemeyi ortadan kaldırmaktadır. EYT düzenlemesi yapıldığında, 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 2018 yılında kadroya alınan yaklaşık 750 bin kamu taşeronu işçileri arasında koşulları tamamlayanlar resen emekli edileceklerdir ve büyük gelir kaybı yaşayacaklardır. Üç yıllık gecikmenin ardından toplu iş sözleşmesi hakkına kavuşan ve ücretlerinde iyileşme olan

Çalışanların, emekli olduklarında mevcut ücretlerinin yarısını bile almaları zor görünmektedir. Bu nedenle teklifimiz, resen emeklilik düzenlemesini de kaldırmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde teklifi ile emekli aylığı artışı hesaplamalarında sabit fiyatlar gayri safi yurtiçi hasıla gelişme hızının %100'ünün dikkate alınması; böylelikle emekli aylıklarının hem enflasyon karşısından korunması hem de emeklilerin refah payının artırılması amaçlanmıştır.

MADDE 2- Madde teklifi ile emekli aylıklarının bağlanma oranını 2008 yılı öncesinde olduğu %70 düzeyine yükseltilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 3- Madde teklifi ile emekli aylıklarının alt sınırının asgari ücretin net tutarın olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

MADDE 4- Madde teklifi ile 09.09.1999 tarihinden önce sigortalı olan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bu Kanuna ve mülga sosyal güvenlik kanunlarına göre emeklilik için gereken sigortalılık süresi, hizmet süresi ve prim gün sayısı koşullarını sağlayanların yaş koşulu aranmaksızın emekliliğe hak kazanması amaçlanmıştır.

MADDE 5- Madde teklifi ile 9/9/1999 ile 1/1/2035 tarihleri arasında (bu tarihler dâhil) sigorta başlangıcı olanların, emekliliğe hak kazanacakları yaş koşullarını yeniden düzenlemesi; 09.09.1999 tarihi öncesi ile sonrası arasında emeklilik hakkının kazanılması sırasında doğacak eşitsizliği azaltılması amaçlanmıştır.

MADDE 6- Madde teklifi ile 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasına emekli tanımı eklenmesi amaçlanmıştır.

MADDE 7- Madde teklifi ile 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nda yapılan değişiklik ile emekli sayılanların emekli sendikalarına üye olabilmeleri amaçlanmıştır.

MADDE 8- Madde teklifi ile, 4857 sayılı İş Kanunu'nda yapılan değişiklik ile, ilgili mevzuat uyarınca emekli olanların, sendikalar ve üst kuruluşlar kurması, sendika ve üst kuruluşlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahip olması amaçlanmıştır.

MADDE 9- Madde teklifi ile, kamu kurum ve kuruluşlarında alt işveren işçisi olarak çalışanların sürekli işçi kadrosunda istihdam edilmeleri durumunda resen emekli edilebildikleri düzenlemenin kaldırılması amaçlanmıştır.

MADDE 10- Madde teklifi ile, kamu kurum ve kuruluşlarında alt işveren işçisi olarak çalışanların sürekli işçi kadrosunda istihdam edilmeleri durumunda resen emekli edilebildikleri düzenlemenin kaldırılması amaçlanmıştır.

MADDE 11- Yürürlük maddesidir.

MADDE 12- Yürürlük maddesidir.

**SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU,
SENDİKALAR VE TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ KANUNU İLE 375 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (29) numaralı bendinde yer alan “sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla gelişme hızının % 30’unun” ibaresi “sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla gelişme hızının %100’ünün” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 5510 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Aylık bağlama oranı %70’tir. Aylık bağlama oranı, prim ödeme gün sayısı 9000 günden fazla olanlar hakkında, söz konusu süreyi aşan her 360 gün için %2 eklenerek hesaplanır. Bu hesaplamada 360 günden eksik süreler orantılı olarak dikkate alınır. Ancak her hâlde aylık bağlama oranı %90’ı geçemez.”

MADDE 3- 5510 sayılı Kanunun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “3.500 Türk lirasından” ibaresi “asgari ücretin net tutarından” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 90- 9/9/1999 tarihinden önce sigortalı olan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bu Kanuna ve mülga sosyal güvenlik kanunlarına göre emeklilik için gereken sigortalılık süresi, hizmet süresi ve prim gün sayısı koşullarını sağlayanlar, bu maddenin yayımı tarihinden itibaren 3 ay içinde Kuruma yazılı olarak başvurmaları hâlinde yaş koşulu aranmaksızın emekliliğe hak kazanır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 5- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 91- 9/9/1999 ile 1/1/2035 tarihleri arasında (bu tarihler dâhil) sigorta başlangıcı olan kadınlar ve erkekler, aşağıda ayrı ayrı düzenlenen tablolarda yer alan sigorta başlangıç tarihi aralıkları ve bu aralıklara karşılık gelen yaş koşullarına göre emekliliğe hak kazanırlar:

a) Kadınlar için:

Sigorta başlangıç tarihi aralığı (Satırda yer alan tarihler dâhil)		Emeklilik yaş koşulu
9/9/1999	31/12/1999	41
1/1/2000	30/6/2000	42
1/7/2000	31/12/2000	43
1/1/2001	30/6/2001	44
1/7/2001	31/12/2001	45
1/1/2002	30/6/2002	46
1/7/2002	31/12/2002	47
1/1/2003	30/6/2003	48
1/7/2003	31/12/2003	49

1/1/2004	30/6/2004	50
1/7/2004	31/12/2004	51
1/1/2005	30/6/2005	52
1/7/2005	31/12/2005	53
1/1/2006	30/6/2006	54
1/7/2006	31/12/2006	55
1/1/2007	30/6/2007	56
1/7/2007	31/12/2007	57
1/1/2008	1/1/2035	58

b) Erkekler için:

Sigorta başlangıç tarihi aralığı (Satırda yer alan tarihler dâhil)		Emeklilik yaş koşulu
9/9/1999	31/12/1999	45
1/1/2000	30/6/2000	46
1/7/2000	31/12/2000	47
1/1/2001	30/6/2001	48
1/7/2001	31/12/2001	49
1/1/2002	30/6/2002	50
1/7/2002	31/12/2002	51
1/1/2003	30/6/2003	52
1/7/2003	31/12/2003	53
1/1/2004	30/6/2004	54
1/7/2004	31/12/2004	55
1/1/2005	30/6/2005	56
1/7/2005	31/12/2005	57
1/1/2006	30/6/2006	58
1/7/2006	31/12/2006	59
1/1/2007	1/1/2035	60

MADDE 6- 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 2 nci maddesine üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve mevcut fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(3) Bu Kanunun uygulanması bakımından emekli, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile mülga sosyal güvenlik kanunları uyarınca emekliliğe hak kazanmış kişileri ifade eder.”

MADDE 7- 6356 sayılı Kanunun 17 nci maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve mevcut fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(3) Bu Kanun anlamında emekli sayılanlar, emekli sendikalarına üye olabilir.”

MADDE 8- 6356 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- (1) İlgili mevzuat uyarınca emekli olanlar, önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir. Bu madde kapsamında sendika ve üst kuruluş kuracak ya da bunlara üye olacak kişiler hakkında emekli oldukları işkollarına göre bu Kanunun işkollarına ilişkin hükümleri uygulanır.”

MADDE 9- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 23 üncü maddesinin beşinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 10- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 11- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.